

Alfredas Smailys

Lietuvos gydytojas kardiologas, profesorius. Gimė 1928-05-07 Girininkuose, Kauno r. Mirė 1995-04-28 Kaune, palaidotas Pažerų kapinėse.

Alfredas Smailys gimė ūkininkų šeimoje, tėvai turėjo 19 ha žemės, kurią įdirbdavo savo jėgomis. 1952 m. tėvai, brolis ir 3 seserys buvo ištremti į Sibirą. Grįžus iš tremties, nuo 1957 m. tėvas dirbo Kauno mėsos kombinato darbininku, mama buvo namų šeimininkė. 1959 m. reabilituoti kaip neteisingai ištremti. Suprantama, Alfredo šeimos įvykiai negalėjo nepaveikti jo politinių pažiūrų. Neramiais pokario metais, 1949 m., Alfredas su pagyrimu baigė studijas Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Medicinos fakultete ir pradėjo dirbti Kauno respublikinės klinikinės ligoninės chirurginio skyriaus ordinatoriumi. 1953 m. spalio mėnesį Alfredas Smailys savo pastangomis tapo A. V. Višnevskio vardo chirurgijos instituto aspirantu Maskvoje. Maskvoje A. Smailys susipažino su plaučių chirurgija, kuri tuo metu tiek Kauno klinikose, tiek apskritai Lietuvoje praktiškai neegzistavo. A. V. Višnevskio institute jis įsitraukė į originalius eksperimentinius tyrimus, kurių metu aukštos įtampos elektriniai impulsai buvo naudojami virpančios (fibriliuojančios) širdies ritmui atkurti. A. Smailys turėjo progos susipažinti su žymiais mokslininkais, ir tai buvo reikšminga jo ateities mokslinei veiklai. Ypač buvo svarbūs ryšiai su akademiku Vladimiru Negovskiu, pagarsėjusiu atgaivinimu iš klinikinės mirties, sukėlusiu didelį susidomėjimą pasaulyje. Visa tai tapo pagrindine A. Smailio moksline ir praktine veikla po aspirantūros. 1957 m. jis apgynė medicinos mokslų kandidato disertaciją „Komplikacijos po plaučių operacijų“. Po aspirantūros vėl dirbo Kauno valstybinio medicinos instituto Hospitalinės chirurgijos katedroje: nuo 1956 m. asistentu, 1962 m. docentu, 1969 m. profesoriumi. A. Smailio aktyvioji klinikinė veikla daugiausiai buvo skirta plaučių chirurgijai ir reanimacijos problemoms. Profesorius pasižymėjo plačia erudicija,

jam buvo būdingas novatoriškumas. Jis tiesiog degė noru medicinos naujienas tuoj pat įdiegti klinikinėje praktikoje. Neretai jo atkaklios pastangos susilaukdavo ne tik karštų diskusijų, bet ir pasipriešinimo, nors laikas ne kartą įrodė jo teisumą. 1956 m. pirmą kartą A. Smailys kartu su kardiologe Aldona Lukoševičiūte Kauno klinikose sėkmingai panaudojo elektrinę defibriliaciją prieširdžių virpėjimui pašalinti ir normaliam širdies ritmui atkurti. Per trumpą laikotarpį buvo sukaupta didelė klinikinė patirtis. A. Smailys pirmasis Kauno klinikose gaivindamas ligonį atliko tiesioginį širdies masažą (šis metodas pasaulyje buvo panaudotas tik prieš 2 mėn.). Vėliau buvo įdiegtas išorinis širdies masažas ir kitos reanimacijos priemonės. A. Smailys neginčijamai yra žmogaus atgaivinimo pradininkas Lietuvoje, daug pastangų skyręs šių naujų metodų plačiam įdiegimui. Jis demonstravo defibriliacijos efektus su šunimis įvairiose šalies ligoninėse, skaitė paskaitas visuomenei, parengė leidinių. 1967 m. apgynė medicinos mokslų daktaro disertaciją „Staigus širdies sustojimas“, jam suteiktas medicinos mokslų daktaro laipsnis. 1971 m. už elektroimpulsinio širdies aritmijų gydymo metodo sukūrimą ir įdiegimą A. Smailiui, A. Lukoševičiūtei ir kt. buvo skirta Sovietų Sąjungos Valstybinė premija. Nuo 1967 m. iki 1992 m. A. Smailys dirbo Kardiologijos instituto Širdies elektrinės stimuliacijos ir defibriliacijos mokslinės laboratorijos vedėju, 1992–1994 m. – tos pačios laboratorijos profesoriumi konsultantu. Jo darbai buvo skirti įvairioms techninėms defibriliacijos problemoms – optimaliai elektrinio impulso formai, naujiems širdies defibriliatorių modeliams. Buvo tiriama elektroimpulsinės terapijos rezultatų priklausomybė nuo prieširdžių elektrofiziologinių parametrų ir panaudotų antiaritmikų. A. Smailys yra 22 išradimų ir daugybės racionalizacinių pasiūlymų autorius. Kartu su V. Bagdonu ir kitais išrastas metodas, kaip impregnuoti chirurginę implantuojamą medžiagą antibiotikais ar antikoagulantais, įgavo gana platų klinikinį panaudojimą. Vadovavo šešioms kandidatinėms disertacijoms. Paskelbė per 200 mokslinių straipsnių chirurgijos, ypač torakalinės, ir reanimatologijos klausimais bei elektrinės defibriliacijos tematika. Parašė 7 monografijas, yra vadovėlio „Klinikinė chirurgija“ (1969 m.) bendraautoris. Apie 100 straipsnių parašė istorijos, kultūros ir politikos klausimais.

1990 m. išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu.

Atskirai reikia paminėti A. Smailio politinę, patriotinę-visuomeninę veiklą. Jis subrandino tuomet neįtikėtiną idėją atkurti Kaune Vytauto Didžiojo universitetą, o Kauno Prisikėlimo bažnyčią gražinti tikintiesiems, panaikinant joje įsikūrusią radijo gamyklą. Michailui Gorbačiovui paskelbus skaidrumo ir persitvarkymo idėjas, A. Smailys tarsi atgimė ir su didžiuliu entuziazmu įsitraukė į Sąjūdžio veiklą. Dalyvavo mitinguose, pasižymėjo kaip puikus oratorius. Jis daug pastangų dėjo, kad būtų paviešintas Molotovo-Ribentropo paktas, nulėmęs Lietuvos patekimą į bolševikų okupantų rankas. 1989 m. A. Smailys buvo išrinktas į TSRS Aukščiausiąją Tarybą. Būdamas Maskvoje į

Lietuvos išsivadavimo judėjimą įtraukė nemažai kitų šalių atstovų. Labai aktyviai dalyvavo lemiamuose Lietuvos nepriklausomybės atgavimo etapuose, išnaudodamas savo pažintis su žymiais Rusijos politikais, tarp jų ir artimais M. Gorbačioviui. Tai buvo svarbu Lietuvos vadovams planuojant tinkamus politinius žingsnius. A. Smailys buvo labai aktyvus Atkuriamojo Seimo narys. Didelis A. Smailio vaidmuo 1991 m. sausio 13-osios įvykiuose. Jis buvo vienas iš tų, kuris, užėmus Vilniaus televizijos ir radijo bokštą, iš dar neužimtos Kauno radijo stoties Sitkūnuose kreipėsi įvairiomis kalbomis į pasaulio visuomenę, informuodamas apie susidariusią situaciją Lietuvoje. 1992-06-10 buvo apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu. A. Smailys paliko ryškų pėdsaką „Sąjūdžio“ Kauno tarybos veikloje. Kaip VDU Atkuriamojo Senato narys dalyvavo šio naujo tipo universiteto atkūrimo. 1994 m. jo iniciatyva Rygoje įkurta visuomeninė organizacija „Baltijos vienybė“ („Baltic Unity“).

Parengė

LMA narys emeritas Jurgis Brėdikis.

Naudoti šaltiniai –

LMA archyvas. Asmens byla.

Nuotrauka iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos